

LATVIJAS REPUBLIKAS PROKURATŪRA
ĢENERĀLPROKURATŪRAS
DARBĪBAS KONTROLES UN STARPTAUTISKĀS SADARBĪBAS
DEPARTAMENTS
**PROKURATŪRAS FUNKCIJU ĪSTENOŠANAS
KOORDINĀCIJAS NODAĻA**

Reģ.Nr. 90000022859, Kalpaka bulvāris 6, Rīga, LV-1050
tālr. 67044447 fakss , e-pasts: PFIKN@lrp.gov.lv

Rīgā

31.07.2023. Nr. P-124-262-2023-00022

**Prokuroriem un prokuratūras
darbiniekiem**

**Pārskats par trauksmes celšanu prokuratūrā un
trauksmes celšanas aktualitātēm 2022. gadā**

Prokuratūra ir kompetentā institūcija trauksmes celšanas jautājumu risināšanā saskaņā ar Trauksmes celšanas likuma 1. panta pirmās daļas 3. punktu atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei, ja iespējamais pārkāpums, par kuru ziņo trauksmes cēlējs, ir noziedzīgs nodarījums vai likumpārkāpums.

Atbilstoši Trauksmes celšanas likuma 1. panta pirmās daļas 7. punktam **trauksmes cēlējs** ir fiziskā persona, kura sniedz informāciju par iespējamu pārkāpumu, kas var kaitēt sabiedrības interesēm, ja persona šo informāciju uzskata par patiesu un tā gūta, veicot darba pienākumus vai dibinot tiesiskās attiecības, kas saistītas ar darba pienākumu veikšanu, vai esot praksē, un kurai šīs informācijas sniegšanas dēļ varētu tikt radītas nelabvēlīgas sekas. Tādējādi trauksmes cēlējs nevar būt jebkura persona, kas uzzinājusi par iespējamu pārkāpumu vai nelikumīgām darbībām kādā iestādē vai uzņēmumā.

Trauksmes cēlēju aktivitāte

Valsts kanceleja kā trauksmes cēlēju kontaktpunkts ir apzinājusi 44 kompetentās institūcijas, tai skaitā prokuratūru, kurās 2022. gadā iedzīvotāji vai darbinieki ir vērsušies, lai celtu trauksmi. 2022. gadā kompetentajās institūcijās kopā saņemti 396 iesniegumi, kas noformēti kā trauksmes cēlēju ziņojumi. Kopumā no visiem saņemtajiem iesniegumiem 111 tika atzīti par trauksmes cēlēju ziņojumiem.¹

Prokuratūrā 2022. gadā saņemti un izvērtēti 35 iesniegumi, kas noformēti kā trauksmes cēlēju ziņojumi, tas ir, 8,8 % no kopējā iesniegumu skaita valstī. Vairāk kā prokuratūrā iesniegumi saņemti Valsts ieņēmumu dienestā – 61, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojā – 55 un Valsts policijā – 36. No prokuratūrā 2022. gadā saņemtajiem iesniegumiem 2 tika atzīti par trauksmes cēlēju ziņojumiem un uzsākta to pārbaude pēc būtības. Savukārt 21 iesniegums netika atzīts par trauksmes cēlēja ziņojumu, jo neatbilda kādai no Trauksmes celšanas likumā noteiktajām trauksmes celšanas pazīmēm (piemēram, ziņots tikai par personīgu

¹ <https://www.mk.gov.lv/lv/gada-parskats-par-trauksmes-celsanu>

interesu aizskārumu, informācija nav gūta saistībā ar darbu, informācija par civiltiesiskiem strīdiem, dažādu iestāžu lēmumu apstrīdēšana vai pārsūdzēšana u. c.). 12 ziņojumi nosūtīti pēc piekritības citām institūcijām izskatīšanai atbilstoši kompetencei. Tāpat 4 trauksmes cēlēji (kuru iesniegumi par trauksmes cēlēja ziņojumiem tika atzīti 2021. gadā) informēti par ziņojumu izskatīšanas gaitu, pārbaudēs konstatētajiem faktiem, pieņemtajiem lēmumiem vai veiktajām darbībām.

2022. gadā iesniedzēji prokuratūrai ziņojuši par iespējamiem pārkāpumiem šādās jomās:

- amatpersonu bezdarbību, nolaidību, dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu vai citām prettiesiskām darbībām – 21;
- korupciju – 3;
- valsts drošības apdraudējumu – 3;
- publiskas personas finanšu līdzekļu vai mantas izšķērdēšanu – 2;
- izvairīšanos no nodokļu samaksas – 2;
- pārkāpumiem finanšu un kapitāla tirgus sektorā – 2;
- pārkāpumiem publisko iepirkumu jomā – 1;
- cilvēktiesību pārkāpumiem – 1.

Trauksmes cēlēju ziņojumu izskatīšanas rezultāti

Prokuratūrā, izskatot trauksmes cēlēju ziņojumus pēc būtības, vienā gadījumā tika izvērtēta Iepirkumu uzraudzības biroja pieņemtā lēmuma par administratīvā pārkāpuma procesa izbeigšanu pamatotība. Administratīvā pārkāpuma process bija uzsākts iestādē, pamatojoties uz trauksmes cēlēja ziņojumu par pārkāpumiem publisko iepirkumu jomā. Savukārt otrajā gadījumā izvērtēta kriminālprocesu veicošās amatpersonas rīcība saistībā ar trauksmes cēlēja ziņojumā norādīto par, iespējams, notikušu publiskas personas finanšu līdzekļu izšķērdēšanu. Trauksmes cēlēju ziņojumos norādītie fakti pārbaudes gaitā nav apstiprinājušies.

Konsultācijas un sadarbība trauksmes celšanas jautājumos

2022. gadā prokuratūrā sniegtas konsultācijas 21 personai par jautājumiem, kas saistīti ar trauksmes celšanu. Personas konsultētas par Trauksmes celšanas likumā noteikto ziņojuma iesniegšanas kārtību, trauksmes cēlēja identitātes aizsardzības garantijām, kā arī citiem jautājumiem, kas saistīti ar trauksmes celšanu. Tāpat sniegta konsultācija par Latvijas Prokuroru ētikas kodeksa 46. punkta noteikumiem. Proti, prokuroram izskaidrotas tiesības jautājumā par iespējamu ētikas normu pārkāpumu pseidonimizētā veidā vērsties Prokuroru atestācijas komisijā, tas ir, izmantot prokuratūras kontaktpersonu trauksmes celšanas jomā.

Sadarbojoties ar citām kompetentajām institūcijām, sniegtas konsultācijas un nepieciešamā informācija šo institūciju kontaktpersonām par jautājumiem, kas saistīti ar trauksmes cēlēju ziņojumu izvērtēšanu vai to virzību. Veikta informācijas apmaiņa ar trauksmes cēlēju kontaktpunktu – Valsts kanceleju un citām institūcijām, t.sk. “Sabiedrību par atklātību – Delna”.

Trauksmes celšanas sistēmas darbība prokuratūrā

2022. gadā pilnveidota prokuratūras tīmekļa vietnes www.prokuratūra.lv sadaļas “Kontaktinformācija” apakšsadaļa “Trauksmes cēlējs” (turpmāk – prokuratūras tīmekļvietne), aktualizējot tajā informāciju par trauksmes celšanas sistēmas darbību prokuratūrā. Prokuratūras tīmekļvietnē ir nodrošināta viegli pieejama informācija par trauksmes celšanas mehānismiem, tai skaitā trauksmes cēlēja ziņojuma iesniegšanas veidiem un kārtību. Tāpat nodrošināta iespēja personām saņemt konsultācijas par trauksmes celšanas jautājumiem, zvanot prokuratūras kontaktpersonai uz prokuratūras tīmekļvietnē norādīto informatīvo tālruni.

Iekšējo trauksmes celšanas sistēmu, to, kā prokuratūrā tiek saņemti, reģistrēti un izskatīti trauksmes cēlēju ziņojumi, nosaka ģenerālprokurora 2019. gada 10. maija instrukcija “Instrukcija par trauksmes cēlēja ziņojuma izskatīšanas kārtību Latvijas Republikas Prokuratūrā” (turpmāk – Trauksmes celšanas instrukcija).

Aktuālākie jautājumi prokuratūrā trauksmes celšanas jomā

Viens no Trauksmes celšanas likuma mērķiem ir veicināt, lai sabiedrības interesēs tiek celta trauksme par pārkāpumiem. Šī mērķa sasniegšanā un personu uzticības veicināšanā, svarīga nozīme ir prokuroram trauksmes cēlēju ziņojumos norādīto pārkāpumu izvērtēšanā. Prokuroram ir jāizmanto Prokuratūras likumā un citos procesuālajos likumos noteiktās prokurora pilnvaras, gadījumos, kad trauksmes cēlējs sniedz informāciju par izmeklēšanas vai citas iestādes amatpersonas, iespējams, prettiesisku rīcību vai nolēmumu kādā lietā, kas tika uzsākta uz trauksmes cēlēja ziņojuma pamata, bet noslēgusies ar lēmumu par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu, atteikumu uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu vai lēmumu par kriminālprocesa, administratīvā pārkāpuma procesa izbeigšanu.

Piemēram, procesuāli pilnvarota amatpersona, izskatot trauksmes cēlēja ziņojumu pēc būtības, nekonstatē pamatu kriminālprocesa uzsākšanai un pieņem lēmumu par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu. Trauksmes cēlējs sniedz informāciju prokuratūrai, norādot, ka lēmums ir nepamatots un nelikumīgs. Kriminālprocesa likuma 373. panta piektajā daļā ir noteikts, kurām personām ir tiesības pārsūdzēt minēto lēmumu. Lai gan trauksmes cēlējs nav persona, kurai būtu tiesības pārsūdzēt šo lēmumu, tomēr atbilstoši Kriminālprocesa likuma 373. panta astotās daļas noteikumiem prokurors var izvērtēt lēmuma par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu likumību un pamatotību arī tad, ja nav saņemta šajā likumā minēto personu sūdzība. Turklāt saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 46. panta otrās daļas 7. punktu amatā augstākam prokuroram ir tiesības atcelt izmeklētāja, izmeklēšanas grupas dalībnieka, amatā zemāka prokurora lēmumus, tai skaitā lēmumus par kriminālprocesa izbeigšanu. Tāpat trauksmes cēlējs nav arī Administratīvās atbildības likuma 166. panta pirmajā daļā minētā persona, kurai ir tiesības pārsūdzēt administratīvā pārkāpuma lietā pieņemto lēmumu. Taču atbilstoši Administratīvās atbildības likuma 56. panta 4., 5. punkta, 124., 171. panta noteikumiem prokuroram ir tiesības iesniegt protestu par lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā, kā arī veikt citas Prokuratūras likumā paredzētās darbības.

Tādējādi, lai veicinātu, ka sabiedrības interesēs tiek celta trauksme par pārkāpumiem, prokuroram būtu jāizmanto procesuālajos likumos noteiktās pilnvaras un jāizvērtē lēmuma par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu, kriminālprocesa izbeigšanu vai lēmuma administratīvā

pārkāpuma lietā, kas pieņemts saistībā ar trauksmes cēlēja ziņojumu izskatīšanu, likumība un pamatotība.

Papildus norādāms, ka saskaņā ar Prokuratūras likuma 17. panta otru daļu, ja prokurors, likumā noteiktajā kārtībā veicot iesnieguma, tai skaitā trauksmes cēlēja ziņojuma pārbaudi, konstatē likuma pārkāpumu, tad atbilstoši tā raksturam, lai atjaunotu likumību, prokuroram ir pienākums piemērot Prokuratūras likumā paredzētos reaģēšanas līdzekļus.

Jautājumā par iesniegumu izskatīšanu, kas nesatur norādi uz trauksmes celšanu, bet atbilst trauksmes celšanas pazīmēm, norādāms, ka Trauksmes celšanas likuma 6. panta piektā daļa noteic, ja persona ir iesniegusi iesniegumu, nenorādot, ka tas ir trauksmes cēlēja ziņojums, tad, kamēr iesniegums vēl nav izskatīts pēc būtības, persona var lūgt atzīt šo iesniegumu par trauksmes cēlēja ziņojumu. Kompetentā institūcija ierosina atzīt iesniegumu, kas iesniegts, nenorādot, ka tas ir trauksmes cēlēja ziņojums, bet pirmšķietami atbilst trauksmes cēlēja ziņojuma pazīmēm, par trauksmes cēlēja ziņojumu. Minēto iesniegumu izskata šajā likumā noteiktajā kārtībā.

Tāpat vēršu uzmanību, ka saskaņā ar Trauksmes celšanas instrukcijas 23. un 24. punkta noteikumiem, iesniegumu, kas sākotnēji nav bijis noformēts kā ziņojums un kas reģistrēts saskaņā ar kārtību, kādā reģistrē fiziskas personas iesniegumu, prokuratūras struktūrvienībai vai prokuroram, saņemot personas lūgumu to izskatīt kā ziņojumu, tas jānodod atbildīgajai personai iesnieguma reģistrācijai šīs instrukcijas 18. punktā noteiktajā kārtībā. Šāda kārtība jāievēro arī gadījumā, ja prokurors vai prokuratūras darbinieks konstatē, ka saņemtais iesniegums satur pazīmes, kas norāda uz iespējamo trauksmes celšanu, tad neregistrējot to Prokuratūras informācijas sistēmā, minētais iesniegums nosūtāms atbildīgajai personai – Dokumentu un arhīva pārvaldības nodaļas vadītājam (noteikta saskaņā ar ģenerālprokurora 2021. gada 14. maija rīkojuma “Par kontaktpersonas un atbildīgās personas noteikšanu trauksmes celšanas jautājumos”), kas to reģistrēs Trauksmes celšanas instrukcijā noteiktajā kārtībā.

Papildus norādāms, ka 2022. gadā prokuratūrā vispārīgā kārtībā saņemti 6 šādi iesniegumi, kas tika pārreģistrēti Trauksmes celšanas instrukcijā noteiktajā kārtībā.

Tiesvedības 2022. gadā, kas saistītas ar Trauksmes celšanas likumu²

Atbilstoši Valsts kancelejas publicētajā pārskatā norādītajam (*sk. Pārskata par 2022. gadu “Trauksmes celšana un trauksmes cēlēju aizsardzība” 18. lapu*) Trauksmes celšanas likums 2022. gadā pieminēts 21 tiesu nolēmumā (13 lietās), no kuriem 8 tiesu nolēmumi pieņemti civillietās, bet 13 – administratīvajās lietās. Administratīvās lietas bija par mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu, faktisko rīcību. Savukārt izskatītās civillietas bija par darba devēja atstādināšanas rīkojuma atcelšanu, zaudējumu un parāda piedziņu, darba tiesisko attiecību izbeigšanu, atjaunošanu darbā, darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, vidējās izpeļņas par darba piespiedu kavējumu un morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu.

---

² <https://www.mk.gov.lv/lv/gada-parskats-par-trauksmes-celsanu>

Tiesas spriedumos paustās atziņas civillietās:

- Lietā, kur persona bija atstādināta no darba pienākumu pildīšanas līdz brīdim, kad iestādes Ētikas komisijā tiks izskatīti trauksmes cēlēju ziņojumos minētie apstākļi par šo personu, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija atzina, ka iestāde nav pierādījusi personas atstādināšanas pamatotību atbilstoši Darba likuma 58. panta trešajai daļai, tāpēc atstādināšanas rīkojums ir atzīstams par prettiesisku (*sk. Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2022. gada 6. aprīļa spriedumu lietā Nr. C29235220*).
- Trauksmes celšanas likums ir pieminēts kā piemērs regulējumam, saskaņā ar kuru persona kā sabiedrības loceklis var celt trauksmi, vienlaikus turpinot darba tiesiskās attiecības (*sk. Zemgales apgabaltiesas 2022. gada 6. jūnija sprieduma lietā Nr. C73394221 12.3. punktu*).
- Lietā, kurā pieteicējs tikai apelācijas sūdzībā norādīja, ka bija cēlis trauksmi un tāpēc ir atsaukts no valdes locekļa amata, tiesa norādīja, ka “prasības pieteikums nebija pamatots ar apstākļiem par prasītāja dienesta ziņojuma uzskatīšanu par trauksmes cēlēja ziņojumu un viņa uzskatīšanu par trauksmes cēlēju, un pirmās instances tiesa savā spriedumā šos pamatus nav vērtējusi. Attiecīgi apelācijas sūdzībā izvirzīti jauni prasības pamati un argumenti, kuri apelācijas instances tiesai saskaņā ar Civilprocesa likuma 426. pantu nav jāvērtē” (*sk. Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2022. gada 5. maija sprieduma lietā Nr. C12227021 7.5. punktu*).
- Apgabaltiesa atzina par pamatotu rajona tiesas konstatēto, ka lietā esošie trauksmes cēlēju ziņojumi ir ierobežotas pieejamības informācija, kas tiek pievienota lietas materiāliem slēgtā aploksnē, nodrošinot, ka pārējiem lietas dalībniekiem ar minētajiem dokumentiem liegts iepazīties (*sk. Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2022. gada 6. aprīļa sprieduma lietā Nr. C29235220 3.3. un 9. punktu*).

Prokurors

A. Buliņš

DOKUMENTS PARAKSTĪTS ELEKTRONISKI PROKURATŪRAS
INFORMĀCIJAS SISTĒMĀ